

TRƯỜNG ĐẠI HỌC XÂY DỰNG HÀ NỘI - KHOA KIẾN TRÚC & QUY HOẠCH
BỘ MÔN LÝ THUYẾT VÀ LỊCH SỬ KIẾN TRÚC

GIÁO TRÌNH
LỊCH SỬ
KIẾN TRÚC
THẾ GIỚI

Đồng chủ biên:

Nguyễn Sỹ Quế, Nguyễn Văn Đình,
Trần Văn Khải, Nguyễn Hồng Hương

Những người tham gia:

Đỗ Trọng Chung, Trương Ngọc Lâm,
Nguyễn Thiên Chung, Hồ Thị Tuyết Nhi,
Hồ Thị Bích Hồng, Phạm Hồng Sơn

NHÀ XUẤT BẢN KHOA HỌC VÀ KỸ THUẬT

TRƯỜNG ĐẠI HỌC XÂY DỰNG HÀ NỘI
KHOA KIẾN TRÚC VÀ QUY HOẠCH
BỘ MÔN LÝ THUYẾT VÀ LỊCH SỬ KIẾN TRÚC

Đồng chủ biên: NGUYỄN SỸ QUÉ, NGUYỄN VĂN ĐÌNH, TRẦN VĂN KHẢI,
NGUYỄN HỒNG HƯƠNG

Những người tham gia: Đỗ Trọng Chung; Trương Ngọc Lân;
Nguyễn Thiện Trung; Hồ Thị Tuyết Nhi; Hồ Thị Bích Hồng; Phạm Hồng Sơn

GIÁO TRÌNH

Lịch sử kiến trúc thế giới

NHÀ XUẤT BẢN KHOA HỌC VÀ KỸ THUẬT
HÀ NỘI - 2011

Lời nói đầu

Môn học Lịch sử kiến trúc thế giới là môn học bắt buộc, được coi là môn học truyền thống trong Trường Đại học Xây dựng.

Nhằm đổi mới phương thức đào tạo các môn học theo hệ thống tín chỉ của nhà trường, Bộ môn Lý thuyết và Lịch sử Kiến trúc thuộc Khoa Kiến trúc - Quy hoạch tổ chức biên soạn lại giáo trình Lịch sử Kiến trúc Thế giới qua tham khảo các tài liệu, giáo trình của các tác giả trước đó đã có, nhằm rút gọn lại cho phù hợp với phương thức đào tạo mới hiện tại và tương lai.

Giáo trình Lịch sử kiến trúc thế giới phục vụ nhu cầu học tập và nghiên cứu của sinh viên ngành kiến trúc, quy hoạch, các học viên cao học và nghiên cứu sinh, ngoài ra còn có thể làm tài liệu tham khảo, nghiên cứu cho những người quan tâm đến văn hóa kiến trúc.

Nhóm tác giả đã dành nhiều thời gian và tâm huyết cho lần biên soạn này, nhưng do trình độ có hạn nên chắc chắn không thể tránh khỏi những thiếu sót. Tập thể tác giả mong quý độc giả lượng thứ và mong nhận được những đóng góp quý báu để lần tái bản sau được hoàn chỉnh hơn. Mọi ý kiến đóng góp của quý độc giả xin gửi về văn phòng Bộ môn Lý thuyết và Lịch sử kiến trúc, phòng 509, số 55 đường Giải Phóng, Hai Bà Trưng, Hà Nội. Email: sendinhru@yahoo.com

Tập thể tác giả xin cảm ơn Ban giám hiệu Trường Đại học Xây dựng, Phòng Đào tạo nhà trường đã tạo mọi điều kiện giúp cho giáo trình được ra đời kịp thời. Đặc biệt, tập thể vô cùng cảm ơn GS. Tôn Đại đã đọc và hiệu đính cho giáo trình này và GS. Nguyễn Kim Luyện đã cung cấp, bổ sung những tài liệu quý báu. Ngoài ra tập thể xin cảm ơn Kiến trúc sư Nguyễn Thiện Kiên đã chỉnh sửa các hình ảnh đầy đủ và kịp thời.

TẬP THỂ TÁC GIẢ

Mục lục

Lời nói đầu	3
Chương 1. KIẾN TRÚC THỜI TIỀN SỬ	
1.1. TRẠNG THÁI XÃ HỘI CỦA CON NGƯỜI THỜI TIỀN SỬ	5
1.1.1. Trạng thái hoang dã.....	5
1.1.2. Trạng thái man rợ.....	5
1.1.3. Trạng thái văn minh	5
1.2. BỐI CẢNH TỰ NHIÊN VÀ QUÁ TRÌNH PHÁT TRIỂN KIẾN TRÚC	5
1.2.1. Hoàn cảnh tự nhiên.....	5
1.2.2. Sơ qua về quá trình phát triển kiến trúc.....	6
Chương 2. KIẾN TRÚC CỔ ĐẠI AI CẬP	
1.1. BỐI CẢNH RA ĐỜI CỦA KIẾN TRÚC CỔ ĐẠI AI CẬP	10
1.1.1. Ảnh hưởng của tự nhiên	10
1.1.2. Kinh tế - xã hội.....	11
1.2. QUÁ TRÌNH PHÁT TRIỂN KIẾN TRÚC.....	13
1.2.1. Cổ vương quốc (3000-2000.Tcn).....	13
1.2.2. Trung vương quốc (2000-1500.Tcn)	13
1.2.3. Tân vương quốc (1500- 1100.Tcn).....	13
1.2.4. Thời kỳ Ai Cập bị đô hộ	13
1.3. ĐẶC ĐIỂM KIẾN TRÚC	14
1.3.1. Kiến tạo nên công trình kiến trúc.....	14
1.3.2. Đặc điểm nghệ thuật kiến trúc.....	16
1.3.3. Các loại hình kiến trúc tiêu biểu.....	17
Chương 3. KIẾN TRÚC TÂY Á - LƯƠNG HÀ CỔ ĐẠI	
1.1. BỐI CẢNH RA ĐỜI.....	32
1.1.1. Ảnh hưởng của tự nhiên	32
1.1.2. Xã hội	33
1.1.2. Lịch sử Lương Hà	35

1.1.3. Đặc điểm kiến trúc	36
1.1.4. Các loại hình kiến trúc tiêu biểu.....	38
1.2. ĐẶC ĐIỂM KIẾN TRÚC	36
1.3. CÁC LOẠI HÌNH KIẾN TRÚC TIÊU BIỂU	38
Chương 4. KIẾN TRÚC CỔ ĐẠI BA TU	
1.1. CÁC YẾU TỐ ẢNH HƯỞNG ĐẾN SỰ RA ĐỜI CỦA KIẾN TRÚC CỔ ĐẠI BA TU.....	44
1.1.1. Tự nhiên.....	44
1.1.2. Xã hội.....	45
1.2. ĐẶC ĐIỂM KIẾN TRÚC	45
1.2.1. Kiến tạo.....	45
1.2.2. Nghệ thuật kiến trúc	46
1.3. CÔNG TRÌNH TIÊU BIỂU.....	47
1.3.1. Thời kỳ vương triều Achaemenide	47
1.3.2. Thời kỳ Seleucia, Parthia và Sassanian	48
Chương 5. KIẾN TRÚC CỔ ĐẠI HY LẠP	
1.1. BỐI CẢNH RA ĐỜI CỦA NỀN KIẾN TRÚC HY LẠP CỔ ĐẠI.....	51
1.1.1. Hoàn cảnh tự nhiên.....	51
1.1.2. Ảnh hưởng kinh tế - xã hội.....	52
1.1.3. Nghệ thuật.....	54
1.1.4. Lịch sử và các giai đoạn kiến trúc	54
1.2. ĐẶC ĐIỂM KIẾN TRÚC	55
1.2.1. Thời kỳ tiền Hy Lạp	55
1.2.2. Thời kỳ Hy Lạp chính thống.....	59
Chương 6. KIẾN TRÚC CỔ ĐẠI LA MÃ	
1.1. BỐI CẢNH RA ĐỜI KIẾN TRÚC CỔ ĐẠI LA MÃ.....	73
1.1.1. Hoàn cảnh tự nhiên.....	73
1.1.2. Kinh tế, xã hội.....	74
1.2. CÁC GIAI ĐOẠN KIẾN TRÚC TƯƠNG ỨNG	75
1.2.1. Thời kỳ văn minh Etruria (733-400 Tcn).....	75
1.2.2. Thời kỳ cộng hòa La Mã (400.Tcn- 30.Scn)	76
1.2.3. Thời kỳ đế quốc La Mã (30.Tcn - 476.Scn)	77
1.3. CÁC ĐẶC ĐIỂM KIẾN TRÚC	78
1.4. CÁC LOẠI HÌNH KIẾN TRÚC TIÊU BIỂU	79

1.4.1. Đèn thờ	79
1.4.2. Đấu trường	83
1.4.3. Tòa án	84
1.4.4. Cột chiến thắng	86
1.4.5. Nhà tắm công cộng	87
1.4.6. Trường đua ngựa	88
1.4.7. Nhà hát kịch	88
1.4.8. Nhà ở	90
1.4.9. Nghĩa địa	95
1.4.10. Cầu dẫn nước	95
1.4.11. Cổng chiến thắng	96

Chương 7. KIẾN TRÚC THIÊN CHÚA GIÁO VÀ BIZANTIUM

1.1. KIẾN TRÚC THIÊN CHÚA GIÁO	98
1.1.1. Bối cảnh ra đời	98
1.1.2. Các đặc điểm kiến trúc	100
1.2. KIẾN TRÚC BYZANTIUM (1220 - 1433)	105
1.2.1. Bối cảnh ra đời	105
1.2.2. Đặc điểm kiến trúc	106

Chương 8. KIẾN TRÚC ROMAN

1.1. BỐI CẢNH HÌNH THÀNH KIẾN TRÚC ROMAN	112
1.1.1. Ảnh hưởng tự nhiên	112
1.1.2. Ảnh hưởng xã hội	113
1.2. ĐẶC ĐIỂM KIẾN TRÚC	114
1.2.1. Kiến tạo	114
1.2.2. Nghệ thuật	115
1.3. CÁC LOẠI HÌNH KIẾN TRÚC	116
1.3.1. Nhà thờ Thiên chúa giáo	116
1.3.2. Lâu thành	120

Chương 9. KIẾN TRÚC GOTHIC

1.1. HOÀN CẢNH RA ĐỜI	122
1.1.1. Địa lý	122
1.1.2. Lịch sử và xã hội	122
1.2. ĐẶC ĐIỂM KIẾN TRÚC	123
1.2.1. Nghệ thuật	123

1.2.2. Kiến tạo.....	124
1.3. CÁC GIAI ĐOẠN PHÁT TRIỂN KIẾN TRÚC.....	125
1.3.1. Thời kỳ chuyển tiếp từ Roman qua Gothic (1167-1280).....	125
1.3.2. Thời kỳ Gothich chính thống thứ nhất (1180-1280).....	125
1.3.3. Thời kỳ Gothic chính thống thứ hai (1280-1370).....	125
1.3.4. Thời kỳ Gothic chính thống thứ ba (1400-1500).....	125
1.3.5. Thời kỳ chuyển tiếp từ Gothic qua Phục hưng (1500-1540).....	125
1.4. CÁC LOẠI HÌNH VÀ CÔNG TRÌNH KIẾN TRÚC TIÊU BIỂU.....	126
1.4.1. Nhà thờ.....	126
1.4.2. Tu viện thời Trung cổ.....	129
1.4.3. Nhà ở thời Trung cổ.....	131
1.4.4. Toà Thị chính.....	132
Chương 10. KIẾN TRÚC PHỤC HUNG VÀ BAROCCO	
1.1. KIẾN TRÚC PHỤC HUNG (1419-1630).....	134
1.1.1. Bối cảnh ra đời.....	134
1.1.2. Bản chất của Kiến trúc Phục hưng.....	135
1.1.3. Đặc điểm cơ bản của kiến trúc Phục hưng.....	135
1.1.4. Kiến trúc Phục hưng Italia (1419-1600).....	135
1.1.5. Kiến trúc Phục hưng tại Pháp (1495-1850).....	141
1.2. KIẾN TRÚC BAROCCO VÀ BAROCCOCO (1568-1700).....	146
1.2.1. Bối cảnh ra đời.....	146
1.2.2. Bản chất của nghệ thuật.....	147
1.2.3. Đặc điểm kiến trúc.....	147
Chương 11. KIẾN TRÚC CẬN ĐẠI	
1.1. KIẾN TRÚC CẬN ĐẠI GIAI ĐOẠN 1 (1760 - 1880).....	153
1.1.1. Bối cảnh ra đời.....	153
1.1.2. Các loại hình kiến trúc.....	153
1.1.3. Đặc điểm các trào lưu.....	154
1.2. KIẾN TRÚC CẬN ĐẠI GIAI ĐOẠN 2 (1880-1920).....	168
1.2.1. Bối cảnh ra đời.....	168
1.2.2. Đặc điểm các trào lưu.....	169
Chương 12. KIẾN TRÚC HIỆN ĐẠI - THẾ KỶ XX	
1.1. BỐI CẢNH RA ĐỜI.....	178
1.1.1. Hoàn cảnh xã hội.....	178

1.1.2. Hoàn cảnh kinh tế - kỹ thuật.....	178
1.2. ĐẶC ĐIỂM KIẾN TRÚC.....	179
1.3. CÁC TRÀO LƯU KIẾN TRÚC CHÍNH VÀ TÁC GIẢ.....	179
1.3.1. Chủ nghĩa Biểu hiện (1900-1970).....	179
1.3.2. Chủ nghĩa Vị lai ở Italia (1909-1914).....	181
1.3.3. Các trường phái Kiến trúc Hà Lan (1910-1926).....	182
1.3.4. Kiến trúc công năng.....	185
1.3.5. Kiến trúc Hữu cơ.....	195
1.3.6. Chủ nghĩa Quốc tế.....	203
1.3.7. Chủ nghĩa Thô mộc.....	204
1.3.8. Xu hướng tìm tòi đặc tính dân tộc.....	205
1.3.8. Các trào lưu ở thời kỳ Hậu Hiện đại (1970-1980 thế kỷ XX).....	208
Tài liệu tham khảo.....	215

Nguyễn Sĩ Quế

Giáo trình
LỊCH SỬ KIẾN TRÚC THẾ GIỚI

Chịu trách nhiệm xuất bản: TS. PHẠM VĂN DIỄN

Biên tập: NGUYỄN PHƯƠNG LIÊN

Trình bày bìa: TRỊNH THÙY DƯƠNG

NHÀ XUẤT BẢN KHOA HỌC VÀ KỸ THUẬT

70 Trần Hưng Đạo, Hà Nội

In 500 bản khổ 19 x 27cm, tại Nhà in Khoa học Công nghệ

Số đăng ký kế hoạch XB: 149 – 2011/CXB/298 - 11/KHKT, ngày 14/2/2011.

Quyết định XB số: 159/QĐXB – NXBKHK, ký ngày 27/9/2011.

In xong và nộp lưu chiểu Quý IV năm 2011.